

Список використаних джерел

1. Блінов О. А. Методика прогнозування психогенних втрат : методичний посібник / О. А. Блінов. – К. : ВГІ НАОУ, 2003. – 36 с.
2. Джишкаріани М. А. Травматический стресс у выживших на войне / М. А. Джишкаріани // Социальная и клиническая психиатрия. – 2000. – Т.
3. Дудин С. Профилактика боевых психических расстройств военнослужащих методами психологической подготовки / С. Дудин // Информационно-методический сборник. – 1993. – № 4. – С. 38–45.
4. Дуткевич Т. В. Практическая психология. Введение в специальность / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицкая. – К. : Центр учебной литературы, 2010. – 256 с.
5. Кризова психологія : навч. посіб. / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня». 2010. – 383 с.
6. Ложкін Е. В. Психологічне супроводження військовослужбовців в діяльності за екстремальних умов / Е. В. Ложкін. – К. : МОУ, 2003. – 218 с.
7. Основи практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. – К. : Либідь, 2001. – 534 с.
8. Осухова Л. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях / Л. Осухова. – М. : Академия, 2007. – 288 с.
9. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на етапі відновлення : метод. посіб. / Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. – К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. – 282 с.
10. Тімченко О. В. Основні проблеми організації надання екстреної психологічної допомоги постраждалим в умовах надзвичайної ситуації / О. В. Тімченко, Н. В. Оніщенко // Проблеми екстремальної та кризової психології : зб. наук. праць. – Харків : НУЦЗУ, 2011. – Вип. 10. – С. 63–70.

Штанько Надія Андріївна,

практичний психолог юридичного ліцею
імені Ярослава Кондратьєва Національної
академії внутрішніх справ

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

У сучасних умовах реформування правоохоронної системи з новою силою постала проблема підготовки та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів, їх адаптації до нових сучасних реалій.

Враховуючи якісні зміни в діяльності органів поліції постало питання ґрунтовного вивчення питань готовності майбутніх офіцерів до здійснення управлінської діяльності та удосконалення у зв'язку з цим системи їхньої професійної підготовки.

На сьогодні вимоги та завдання, які стоять перед керівниками передбачають не лише здійснення традиційних управлінських функцій, але і виконання лідерських функцій. Формальну владу зі всіма її атрибутами будь-який керівник отримує, заступаючи офіційно на посаду, а от лідером стає не кожний. Якщо ж керівник є ще й лідером для своїх підлеглих, він досягає найвищого рівня професійної майстерності. Адже лідерські якості розширюють його владні повноваження, розкривають можливості для особистісного впливу. Тому саме від рівня сформованості організаторських, лідерських якостей в структурі професійної готовності керівника значною мірою залежить успішність виконання покладених на підпорядковані підрозділи завдань загалом..

Аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що проблемі формування лідерських якостей у управлінців присвячено багато наукових праць, які доводять важливість та актуальність цього процесу. Проблему лідерства в організації вивчали Б. Басс, М. Мескон, П. Друкер, С. Роббінс, Ф. Тейлор, Е. Яхонтова, Г. Юккл, Р. Стогділл, Л. М. Карамушка, В. Лозниця, В. Москаленко, О. Виханський, Ф. Хміль, питання лідерства в правоохоронних органах В.О. Лефтеров, Г.О. Літвінова, В.І. Барко, А.В. Кобера, Л.І. Мороз та інші.

Науковці відзначають важливість розвитку лідерських якостей особистості в процесі здобуття вищої професійної освіти.

Саме система освіти виступає важливим чинником підготовки та перепідготовки управлінських кадрів, виявлення потенційних лідерів та розвитку їх лідерських якостей. Звісно, якщо у особистості немає жодних вроджених задатків до лідерства, то спеціальним курсом навчання їх можливо буде розвинути лише до певного рівня. Однак, на думку В. Міщишина, яка б не була якість такого навчання, якість такого лідерства не може бути високою «а ргіогі». І навпаки, якщо у керівника наявні вроджені лідерські якості, то спеціальне навчання може розвинути їх та вивести на новий, більш якісний рівень [3, с. 33].

Особлива роль у формуванні лідерських якостей також належить вивченню соціально-психологічних та суспільно-політичних навчальних дисциплін: психології, соціології, політології та інших.

При цьому важливо підбір навчального матеріалу, системи педагогічних засобів і технологій здійснювати з опорою на мотиваційно-особистісну, когнітивно-професійну, діяльнісну та емоційно-вольову складові готовності особистості до лідерства. У цьому випадку необхідно при викладанні дисциплін соціально-гуманітарного циклу звертати увагу на ті аспекти, що містять знання про її цілі, засоби, способи та результати діяльності лідера, уміння вибирати стиль керування підлеглими; готовність і здатність його видозмінювати й адаптувати до нових умов, а також уміння встановлювати певні відносини [4, с. 9].

Слід розуміти, що лідерські якості та авторитет офіцера формуються не лише у стінах ЗВО МВС, а в першу чергу впродовж всієї

служби. Після закінчення навчання, за об'єктивних обставин, молодий офіцер ще не може бути сформований як авторитетний керівник-лідер. Отже, виходячи з цього в навчальних закладах повинні створюватися педагогічні умови, за допомогою яких формувалися б здібності і морально-психологічні якості майбутнього офіцера, які він зможе розкрити і вдосконалити під час підготовки.

Головним завданням є визначити потенційних лідерів і сформувати за змогою, у деяких з них лідерські якості майбутніх керівників, а завданням начальників на подальших місцях роботи є створення відповідних умов служби, які розкриють їх потенціал, і тим самим нададуть допомогу в становленні на посаді і здобутті дійсного авторитету.

Нами розроблено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування лідерських якостей у майбутніх потенційних керівників органів поліції під час підготовки у вищих закладах освіти. А саме:

- мотиваційно-ціннісне спрямування майбутнього керівника поліції на виконання успішної управлінської діяльності за допомогою актуалізації позитивного досвіду досягнень та почуття успіху в спеціально змодельованих ситуаціях;

- засвоєння системи інтегрованих та практичних знань про феномен лідерства;

- допомога в освоєнні управлінської діяльності методом лідерства;

- застосування технологій, спрямованих на формування у майбутнього управлінця прикладних лідерських умінь;

- формування знань, умінь та навичок, спрямованих на розвиток лідерської компетентності на основі тренінгових вправ [1, 2].

Застосування розроблених педагогічних умов формування лідерських якостей передбачає проведення навчальних лекцій, семінарів-дискусій і практичних занять тренінгового типу. Методичне забезпечення реалізації педагогічних умов передбачає використання таких методів як: тренінгові вправи, моделювання ситуацій, мозковий штурм, рефлексивний аналіз, коучінг, ділові і рольові ігри, імітаційні вправи, дискусії, майдмеппінг.

Отже, опанування відповідних навчальних дисциплін, активізація пізнавальної діяльності, формування конкретних знань, умінь та навичок сприяє розвитку особистісної професійної компетентності, а значить і успіху у професійній діяльності майбутнього лідера-керівника. Тобто цілеспрямоване формування лідерських якостей у процесі підготовки у вищих закладах освіти міністерства внутрішніх справ у майбутньому забезпечить розширення формальних владних повноважень керівника та зростання рівня його професійної компетентності.

Список використаних джерел

1. Головешко Б.Р. Лідерство як засіб легітимізації влади менеджера адміністративної діяльності / Головешко Б.Р. // Педагогіка і психологія професійної освіти: науково-методичний журнал. – 2014. – № 6. – С. 167–175.
2. Лідерство в організації: аналіз основних підходів та важливість їх застосування в організаціях системи вищої освіти / Л. М. Карамушка, Т. Г. Фелькель // Проблеми сучасної психології. – 2013. – № 2. – С. 52–60.
3. Міщишин В. Лідерство на державній службі?! / В. Міщишин // Вісник державної служби України. – 2011 – № 3.
4. Ратич Б.Я. Педагогічні умови і модель формування у майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України готовності до лідерства// Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд». – 2015. – № 7 (17). – С. 1–17.

Дідковська-Бідюк Марія Володимирівна,
старший психолог відділу кадрового
забезпечення Дніпровського управління
поліції Головного управління Національної
поліції у м. Києві

ГОТОВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПРОФАЙЛІНГУ

Використання психологічних технологій у різних галузях людської діяльності стає дедалі популярнішим. Не винятком є діяльність Національної поліції. За прикладом зарубіжних країн, психологія стає невід'ємною складовою діяльності правоохоронних органів.

Одним із основних психологічних здобутків, які використовуються у правоохоронній системі, є профайлінг (англ. Profile – профіль) – сукупність методів і методик оцінки та прогнозування поведінки особи на основі аналізу найінформативніших ознак, психологічного портрета особи, характеристик зовнішності, невербальної і вербальної поведінки, місцезнаходження [1, с. 60–67].

На жаль, в Україні профайлінг як метод пошуку злочинців та попередження правопорушень на даний час ще не використовується належним чином. Окремий інтерес становить особистість особи, які здійснює профайлінг – профайлера. Ми проаналізували роботи видатних психологів (Барка В.І., Ірхіна Ю.Б., Корсуна С.І., Медведева В.С., Нещерет Т.В., Шаповалова О. В. та інших), присвячені дослідженню професіограм працівників органів внутрішніх справ та визначили, які риси є необхідними для профайлера.